Mi’rac ve Kurb-u Zatı anlamak

Giresun’dan Sündüs Akar: “İsra ve mi’rac olayı nasıl gerçekleşmiştir? Burak ve refref nasıl bineklerdir? Mi’raca beden ile çıkılmışsa Allah’ın bir yönde ve mekânda olması lâzım değil mi? Oysa Allah yönden ve mekândan münezzeh değil mi?”

Lahuti Bir Hadiseyi Dar Aklımıza Sığıştıramayız

İsrâ’yı anlatan bir, mi’râcı anlatan on üç âyet-i kerîme ile her iki hâdise hakkında sayılı hadîs-i şerifler var. Ne âyet-i kerîmeler, ne hadîs-i şerifler hâdiseyi detaylandırmamış. Sadece birer tefekkür anahtarı kelimelerle belirli dönüm noktalarına belirli işaretler konulmuş. Meselâ Sidre-i Müntehâ, Ufuk-u A’lâ, Kâb-ı Kavseyn, Beyt-i Ma’mur, Burak, Refref gibi kelimelerin bilinen mânâlarının arkasında, hangi melekût âlemleri gizli? Hangi bilinmeyen hâdiseler, Hazret-i Muhammed’in (asm) rü’yet, idrâk ve müşâhedesine açıldı? Nazar-ı Risâlet ile Nazar-ı İlâhî –tâbir câiz ise- nasıl karşılaştı? Lahuti karşılaşmada neler, nasıl konuşuldu? - Bu mülâkatta konuşulanların bir kısmı, “et-Tahıyyâtü” adı ile okuduğumuz duâ metnidir.1

Hiç şüphesiz bütün bunların detaylandırılması mümkün olmadığı gibi, âyet ve hadise dayanmayan îzah girişimleri de hayalden öteye geçmeyecektir. Bu ise bu semâvî hâdiseyi, bulunduğu yüksek burçlardan alıp, insanların arzî ve zihnî telâkkîlerine hapsetmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Melekût İçinde Melekût!

İsrâ ve mî’raçta melekût içinde melekût söz konusudur. Hâdisenin bize görünen kısmının melekûtünü çözememişken; bize görünmeyen kısmının melekûtünü idrâk etmemize ve muttali olmamıza imkân yoktur. Çünkü hâdisenin arka planı doğrudan doğruya Allah’ın elindedir.

Yeryüzü ile gökyüzünün, bir hükümetin iki memleketi gibi birbiri ile alâkadar olduklarını beyan eden Bedîüzzaman, hiffet ve letâfet içinde bulunan enbiyâ ruhlarının Allah’ın izniyle semâya gidebileceklerini2, cismâniyâta nasıl cam ve su âyine oluyorsa, rûhâniyâta da hava, esîr ve âlem-i misâlin bazı mevcûdâtının âyine

hükmünde, şimşek ve hayal sür'atinde bir seyir ve seyahat vasıtası olabileceklerini ve rûhânîlerin bu vasıtalarla hayal hızıyla nazîf yerlerde ve latîf menzillerde gezebileceklerini, bir anda binler yerlere girebileceklerini kaydeder.3 Peygamber ruhlarının böyle hafiflik ve letâfet içinde bulunduklarını nazara alırsak, Mescid-i Aksâ'da Peygamber Efendimiz (asm) ile namaz kılmaları ve hemen ardından semâ katlarında bulunabilmeleri konusu zihnimizde kısmen de olsa çözüme kavuşmuş olur.

Burak, Refref ve Rüyet'in Keyfiyetleri

1- Buhârî'deki rivâyette Burak'ın keyfiyeti, katırdan küçük ve merkepten büyük, gözün erişebildiği yerin en sonuna kadar adım atabilen bir beyaz binit olarak tanımlanır. Kurtubî'nin nakline göre Burak, yer yüzünde enbiyânın binmesine mahsus bir dâbbedir.

2- Sidre-i Müntehâ'dan sonra getirilen Refref'i ise İbn-i Mes'ûd (ra), Ufuk-u A'lâ'yı kaplayıp seddeden yeşil perde olarak tarif etmiş; Kurtubî ise Refref'in, dîvân-ı İlâhî hâdimlerinden olup Kurb-u İlâhî'ye mahsus işlerin kendisine verildiği bir vasıta olduğunu beyan etmiştir.4

3- Allah Resûlü'nün (asm), Allah'ın rü'yet ve kelâmına mazhar olmasının keyfiyeti bizce meçhuldür; sadece îmân ederiz. Necm Sûresinde dört âyet rü'yetten bahseder, fakat keyfiyet belirtmez. Rü'yetin keyfiyeti ile ilgili yorum yapmaktan kaçınmalıyız. Cenâb-ı Hak bu rü'yet âyetleri ile hangi keyfiyeti murad etmişse, onun vâki olduğuna îmân etmemiz kâfîdir.

Mi'racta Yön ve Mekân Var mıdır?

4- Peygamber Efendimiz (asm) Sidre'ye kadar kâinât içerisinde seyahat ettiği için, Cenâb-ı Hakk'ın Esmâ-i Hüsnâ'sının tecellîlerini müşâhede ettiği semâ dâirelerinde5 yön ve mekânın bulunması tabiîdir. Çünkü sidre-i münteha'ya kadar kâinat zaten mekândan ibarettir.

Ancak Sidre'den sonra, yani kâinâtın ötesinde, yani Vücup âleminde, yani Refref ile kurb-u İlâhî'ye müşerref olduğu anda belirli bir yön ve mekân içinde bulunduğunu söylemek doğru olmaz. Kurb-u Zât'a ait olan Sidre ötesi, beşerî tasvir ve beyana sığmaz.

Dipnotlar:
1- Şuâlar, S. 555.
2- Sözler, S. 163.
3- Sözler, S. 178, 179.

4 – Tecrit Terc. X/73, 74.
5 – Sözler, S. 518.